

VIIULI TAVAÕPPE ÕPPEKAVA

1. ÜLDOSA

Valga Muusikakooli eesmärgiks vastavalt põhimäärusele on muusikaalase hariduse omandamise võimaluste loomine ja noore toetamine tema kujunemisel hästi toimetulevaks ühiskonnaliikmeks ning kohaliku kultuurielu edendamine.

Kooli **esmaseks ülesandeks** on laste ja noorte muusikaalaste võimete avastamine ja õppekavapõhine arendamine, sealhulgas professionaalse muusikahariduse omandamiseks tarviliku ettevalmistuse võimaldamine.

2. ÕPPEPROTSESS

Muusikakooli õppekeeleks on eesti keel.

Õpe koolis toimub õpperühmades ja individuaalselt.

Õppeaasta algab 1. septembril ja kestab järgmise kalendriaasta 31. augustini. Õppeperiood on vähemalt 175 kalendripäeva. Nominaalne õpiaeg kestab 7 aastat. Õppeaastas on 35 õppenädalat.

Õppevaheajad koolis on üldhariduskooli õppeaasta koolivaheaegadega samal ajal ning need on igaks õppeaastaks määratud haridus- ja teadusministri määrusega. Õppetunni pikkus on 22,5 – 67,5 minutit. Õppetunni arvestuslik pikkus on 45 minutit.

Õppetundide arv ja nende järjekord õppepäevas määratakse tunniplaanis, mille kinnitab kooli direktor.

Muusikaliste eelduste väljaselgitamiseks toimuvad õppeaasta lõpus vastuvõtukatsed.

Vajadusel korraldatakse täiendav vastuvõtt vahetult enne uue õppeaasta algust või uue õppeaasta esimesel nädalal. Erandkorras (ootel avaldused, teistest muusikakoolidest) võetakse õpilasi kooli vastu õppeaasta keskel vabade kohtade olemasolul või kohe vabanemisel. Vastuvõtukatsed viib läbi kooli direktori käskkirjaga moodustatud vastuvõtukomisjon. Vastuvõtukatsed protokollitakse.

Vastuvõtukatsetel hinnatakse õpilaskandidaati kuuepallisüsteemis 3 katse eest:

- ettevalmistatud laulu laulmine,
- helide järelelaulmine,
- rütmikatse.

Vastuvõtukatsete ja õppeprotsessi hindamine on sätestatud muusikakooli hindamise korras.

3. VALGA MUUSIKAKOOLI ÕPPEASTMED, -TASEMED JA -SUUNAD

Õppeastmed on:

- **eelõpe**, kestusega 1-2 õppeaastat, jaguneb omakorda:
 - **eelklass I**;
 - **eelklass II**;
- **põhiõpe**, mis jaguneb omakorda
 - **noorem aste** 1-4 õppeaastat;
 - **vanem aste** 5-7 õppeaastat;
- **lisaõpe**, kestusega 1-2 õppeaastat.

Võimalik on valida kolme **õppesuuna** vahel:

- **klassikaline**
- **pärimusmuusika**
- **rütmimuusika**

Õppeprotsessi intensiivsuse alusel eristatakse **õppetaseid põhiõppes**:

- **süvaõpet** ja
- **tavaõpet**

Põhiõppe kõrval on võimalik õppida ka **vabaõppes**.

Eelõppe ülesandeks on laste muusikaliste võimete väljaselgitamine, arendamine ja võimaluse korral nende individuaalõppega kohandamine ning suunamine põhi- või vabaõppesse.

Põhiõppe noorema astme ülesandeks on muusikaalaste algteadmiste ja oskuste omandamine ning arendamine tasemeni, mis võimaldab harrastusmuusikuna muusikakooslustes lihtsama repertuaariga kaasa lüüa.

Õppeastme lõpetamist kinnitab muusikakooli noorema astme lõputunnistus.

Põhiõppe vanema astme ülesandeks on muusikaalaste baasteadmiste ja oskuste süvendamine professionaalsuse suunal.

Põhikooli vanem aste annab õppurile muusikateoreetilised teadmised, pillimänguoskuse ja koosmusitseerimise kogemuse, mis võimaldab õpinguid jätkata muusikakooli lisaastmes või keskastme muusikaõppeasutuses.

Õppeastme lõpetamist kinnitab muusikakooli täieliku kursuse läbimist tõendav tunnistus.

Lisaõpe on õppuritele, kes on:

- 1) edukalt läbinud põhiõppe ja omavad eeldusi tegutsemiseks kohalikes kunstilise isetegevuse kollektiivides;
- 2) orienteeritud professionaalse muusikahariduse omandamisele, kuid vajavad vanuse tõttu järjepidevat õpet kuni üleminekuni kutseharidusele.

Lisaõppe ülesandeks on anda õppurile võimalus saada täiendavaid teadmised ja arendada pillimänguoskust tasemeni, mis võimaldab õpinguid jätkata muusika-alases kutseõppes.

Vabaõpe võimaldab õppurile sobivas tempos ja tasemel arendada pillimängu- ja/või lauluoskust.

4. ÕPPEKAVADE (KOOS ÕPPEAINETE KIRJELDUSTEGA) LOEND

Õpetamine toimub direktori käskkirjaga kinnitatud õppekavade/ainekavade alusel, mis on registreeritud Eesti Hariduse Infosüsteemis.

- akordion = süvaõppe- ja tavaõppekavad (põhiõpe) ning vabaõppekava
- eelkool = põhiõpe
- flööt = põhiõpe
- kitarr = põhi- ja vabaõpe
- klaver = põhi- ja vabaõpe
- klarnet = põhiõpe
- laulmine = vabaõpe
- löökpillid = põhi- ja vabaõpe
- muusikalugu = põhiõpe
- orel = vabaõpe
- puhkpill = vabaõpe
- plokkfööt = põhiõpe
- pärimusmuusika = põhi- ja vabaõpe
- saksofon = põhiõpe
- solfedžo = põhi- ja vabaõpe
- süntesaator = vabaõpe
- vaskpillid = põhiõpe
- viiul = põhi- ja vabaõpe

5. TAVAÕPPE VIIULI ÕPPEAINETE LOETELU

Õppeaine	Põhiõpe						
	Noorem aste				Vanem aste		
	I	II	III	IV	V	VI	VII
Viiul	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
Solfedžo	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
Muusikalugu			1	1	1	1	1
Koosmusitseerimine*			0,5	1	1-2	1-2	1
Üldklaver			0,5	0,5	0,5	0,5	
Lisapill**				0,5	0,5	0,5	0,5
Kokku	3	3	5	6	6	6	5,5

* Koosmusitseerimise tundide maht määratakse lähtuvalt kooli võimalustest.

**Lisapill määratakse lähtudes õpilase soovist ning kooli võimalustest.

6. AINEKAVAD

6.1. Õppaine nimetus: VIIUL

Viiuli tavaõppe ainekava läbib põhiõppega samad arengud, kuid lähtub paindlikult õpilase võimekusest, huvitatusest ja individuaalsusest. Rohkem tähelepanu pöörata koosmängule erinevates kooslustes.

Eksamid

- IV klassi lõpus toimub üleminekuksam nooremast astmest vanemasse põhipillis ja solfedžos.
- Kooli lõpetamisel toimub lõpueksam põhipillis ja solfedžos.

Töö heliredelitega toimub ainekavapõhiselt. Heliredelite arvestused toimuvad III-VII õppeaastal 1 kord õppeaastas.

NOOREM ASTE

I-IV õppeaasta

Kasutatakse põhiõppe ainekava suuniseid. Mõningased erinevused ilmnevad üleminekuksami kavas.

Esinemised

- I-III õppeaasta: kasutab täielikult põhiõppe ainekava ja töökorraldust
- IV õppeaasta: I ja II trimestril esitab õpilane 1 teose

Esinemised on hindelised.

Nõuded klassi lõpetamisel

Klassi lõpetamisel toimub üleminekuksam. Õpilane esitab klassikohase etüüdi ja pala. Eksamihinne kantakse klassitunnistusele.

VANEM ASTE

V-VI õppeaasta

Nõudmised keskenduvad rohkem toonikujunduse, vibrato, noodistlugemise, muusikalise väljenduslikkuse arendamisele, õpitud strihhide, dünaamikamärkide ja tempoterminite tundmisele.

Heliredelite nõuded

Töö toimub ainepõhiselt.

Esinemised

- õpilane esitab igal trimestril ühe teose hindele.

VII õppeaasta

Esinemised

- I trimestril esitab õpilane 1 teose.
- aprillis toimub lõpukava esitlus ainekomisjonile

Nõuded klassi lõpetamisel

Kooli lõpetamisel toimub lõpueksam. Õpilane esitab etüüdi ja 2 pala või osa suurvormist. Eksamihinne kantakse klassitunnistusele.

6.2. Õppaine nimetus: KOOSMUSITSEERIMINE

Koosmäng on õppevorm, mida saab harrastada igal tasemel õpilane alates algõpetuse esimestest tundidest.

Üldeesmärgid

Õpilase loomevõime arendamine. Õppeprotsessi huvitavaks muutmine ja ilmestamine aktiivse musitseerimise kaudu.

Koosmängus täpsustub intonatsioon, areneb rütmitunne, täiustub noodilugemisoskus.

Õppeprotsess

Esimeseks ansamblipartneriks on õpetaja. Lihtsaid viisikesi saab algaja kaasa mängida lahtiseid keeli näppides või poogna abil helisid tekitades.

Võib rakendada ka grupiõpet. Hiljem võib õpetajat asendada teine õpilane või õpilased.

Hea koosmängukogemuse saab õpilane eriala tunnis koos klaverisaatjaga mängides.

NOOREM ASTE

I-IV õppeaasta

Oskus kuulata ennast ja partnerit. Puhtalt intoneerimine. Täpne rütmika. Orienteeruda 2/4, 3/4, 4/4, 3/8 ja 6/8 taktimõõdus.

Mõisted: *tutti*, *arco*, *pizzicato*, *con sordino*, *da capo al Fine*.

Dünaamikamärgid ja nende kasutamine.

Repertuaar: ühehäälsed rahva- ja lastelaulud, kaanonid, mitmehäälsed klassika- ja popmuusika seaded.

VANEM ASTE

V-VII õppeaasta

Juba omandatud oskuste edasiarendamine. Ansambli- ja orkestriseaded. Partituur ja partiid. Erinevad rütmid ja muusikastiilid.

6.3. Õppeaine nimetus: SOLFEDŽO

Õpetuse eesmärgiks on arendada õpilastes muusikalist kirjaoskust ja analüüsivõimet.

NOOREM ASTE

I õppeaasta

Põhieesmärk: rütmiõpetus; laaditaju arendamine; duur ja moll.

Nõuded:

I Meetrum ja rütm

Rõhuline ja rõhutu taktiosa. Takt ja taktijoon. Taktidesse jaotamine. Lõpujoon.

Kordamismärk. Taktimõõdud 2/4, 3/4, 4/4 = C. Taktiviipamise skeemid. Noodivältused ja pausid: tervenoot- ja paus, poolnoot ja –paus, veerandnoot ja –paus, kaheksandiknoot ja –paus.

II Noodikirja algteadmised

Mõisted: noodijoonestik ja abijooned. Nootide asukohad noodijoonestikul. Noodivarte õigekiri. Pauside kirjutamine. Viulivõti. Noodinimetused: silp ja/või tähtnimetused.

Alteratsioonimärgid (diees, bemoll, bekaar). Tempo ja dünaamika mõiste.

III Helistikud

Laadid: duur ja moll. Astmed ja astmetaju väljaarendamine. Helistikud: duurid C, F, G ja a-moll loomulik kuju. Paralleelhelistikud. Toonika kolmkõla. Juhtheli.

IV Kuulamine

Duuri ja molli heliredel. Duuri ja molli kolmkõla.

V Diktaat

Rütmidiktaat 2-4 takti. Ettevalmistused meloodiliseks diktaadiks.

VI Laulmine

Heliredel duuris ja loomulikus mollis. I astme kolmkõla duuris ja mollis. Eakohased ühehäälised harjutused ja kaanonid.

VII Rütmika

Liikumisega (rütmika, tants, pantomiim jms) seotud mõisted ja vastavate võtete harjutamine. Muusika kuulamine ja analüüs.

II õppeaasta

Põhieesmärk: molli kolm liiki; intervallid p1, p4, p5, p8.

Nõuded:

I Rütm ja taktimõõt

Punkt noodi järel. Punkteeritud rütmid. Kolmelöögiline noot. Kuueteistkümnendik noot ja –paus. Eeltakt.

II Helistikud

Helistikud kahe märgini (D-h, B-g, d, e). Toon ja pooltoon. Heliredeli ehitus. Püsivad ja püsimatud astmed.

III Intervallid

Tutvumine puhaste intervallidega: p1, p4, p5, p8.

IV Kuulamine

Duuri ja molli heliredel. T ja t kolmkõla põhikuju (meloodiliselt ja/või harmooniliselt).

Õpitud intervallid (meloodiliselt ja/või harmooniliselt).

V Diktaat

Lihtne suuline ja kirjalik diktaat 2-4 takti duuris. Rütmidiktaat kuni 4 takti.

VI Laulmine

Duuri ja loomuliku molli heliredel. T ja t kolmkõla. Lihtsad harjutused koos taktiviipamisega.

III õppeaasta

Põhieesmärk: lihtintervallid ja akordiõpetuse algus.

Nõuded:

I Rütm ja taktimõõt

Punkteeritud rütmid. Varemõpitu kordamine ja kinnistamine.

II Helistikud

Minoori kolm kuju. Helistikud kolme märgini.

III Intervallid

v2, s2, v3, s3. Intervallide suurus toonides. Ehitamine antud noodist üles ja alla.

IV Akordid

Toonika kolmkõla pöörded.

V Kuulamine

Õpitud intervallide eraldamine meloodiliselt ja/või harmooniliselt. Duuri, loomuliku, harmoonilise ja meloodilise molli heliredelid.

VI Diktaat

Suuline ja kirjalik meloodiline diktaat neli takti. Rütmidiktaat kuni 4 takti.

VII Laulmine

Duuri ja molli kolmkõla pööretega. Duuri ja loomuliku molli heliredel.

IV õppeaasta

Põhieesmärk: akordide ehitamine; toonika kolmkõla pööretega duuris ja mollis; põhikolmkõlad duuris ja mollis.

Nõuded:

I Rütm ja taktimõõt

Taktimõõt 3/8.

II Helistikud

Nelja märgiga duur- ja moll-helistikud.

III Intervallid

v6, s6, v7, s7. Duuri ja molli toonika kolmkõlade ehitamine ja pööramine. Põhikolmkõlade ehitamine duuris ja mollis.

IV Kuulamine

Duuri ja molli (kolm kuju) heliredelid. Duuri ja molli kolmkõlad.

V Diktaat

suuline ja kirjalik meloodiline diktaat 4 takti. Rütmidiktaat kuni 4 takti.

VI Laulmine

Duuri ja molli kolmkõlad pööretega. Duuri ja harmoonilise molli heliredel.

Üleminekueksam

I Kirjalik

- 1) Diktaat: 2/4 või 3/4 taktimõõdus (4 takti) kuni kahe märgiga helistikes. Astmeline ja kolmkõla liikumine.
- 2) Rütmidiktaat: 2/4 või 3/4 taktimõõdus 4 takti.
- 3) Kuulamine: meloodilised intervallid. T ja t kolmkõla. Duuri ja molli (kolm kuju) heliredel.
- 4) Ehitamine: helistiku määramine võtmemärkide järgi. Antud intervalli määramine. Heliredeli ehitamine (duur ja molli kolm kuju). Antud helistikus toonika kolmkõla ehitamine ja pööramine. Antud helistikus põhikolmkõlade ehitamine.

II Suuline

- 1) Duuri heliredeli laulmine kuni kahe märgiga helistikes.
- 2) Toonika kolmkõla pööretega ja/või põhikolmkõlade laulmine kuni kahe märgiga duurides.
- 3) Õpitud harjutuse laulmine duuris.

VANEM ASTE

V õppeaasta

Põhieesmärk: V₇ lahendusega ning v₇ ja s₇ lahendustega

Nõuded:

I Rütm ja taktimõõt

Triool. 6/8 taktimõõt.

II Helistikud

Kuni viie märgiga duur- ja moll-helistikud.

III Intervallid

Lihtintervallide ehitamine antud noodist üles ja alla. v₇ lahendustega duuris (s₃) ja mollis (v₃). s₇ lahendusega p₈.

IV Akordid

D₇ põhikujus duuris ja mollis. Toonika kolmkõla pöörete ehitamine helistikus (duuris ja mollis). Subdominandi ja dominandi kolmkõla pööramine duuris ja mollis.

V Kuulamine

D₇ lahendusega. v₇, s₇ lahendusega. Kolmkõla ja pöörded duuris ja mollis.

VI Diktaat

2/4 või 3/4 taktimõõdus 4-8 takti duuris, 4 takti mollis.

VII Laulmine

Kõik õpitu, jõukohased harjutused.

VI õppeaasta

Põhieesmärk: põhikolmkõlade pöörded duuris ja mollis.

Nõuded:

I Rütm ja taktimõõt

Taktimõõt 6/8, triool, süngoop.

II Helistikud

Kuue märgiga helistikud.

III Intervallid

IV Akordid

Kõikide põhikolmkõlade pöörete ehitamine (duuris ja mollis).

V Kuulamine

D₇ lahendusega duuris ja mollis. Duuri ja molli kolmkõlad ja nende pöörded. Intervallid.

VI Diktaat

2/4 ja 3/4 taktimõõdus 4 takti.

VII Laulmine

D₇ lahendusega duuris ja mollis. Intervallid.

VII õppeaasta

Põhieesmärk: akordid VII astmelt.

Nõuded:

I Rütm ja taktimõõt

Sünkoop. Vahelduv taktimõõt.

II Helistikud

7 märgiga duuris ja mollid.

III Intervallid

IV Diktaat

2/4, 3/4 taktimõõdus 8 takti. 4/4 taktimõõdus 4 takti.

V Laulmine

Oskus rakendada teoreetiliselt õpitud.

VI Nooditeksti analüüs

Õpitud helistikes.

Lõpueksam

Kirjalik (kestvus u 60 min)

- 1) Diktaat: 2/4, 3/4 taktimõõdus 8 takti. 4/4 taktimõõdus 4 takti. Kuni kahe märgiga helistikes.
- 2) Kuulamine: intervallide ja akordide kuulamine harmooniliselt ja/või meloodiliselt. Duuri ja molli kolmkõlad põhikujus ja pööretena. Dominantseptakord lahendusega duuris ja mollis.
- 3) Ehitamine: õpitud intervallide ja akordide ehitamine ning lahendamine antud helistikus või antud noodist. Intervallide ning akordide määramine. Soovi korral harmoonilise või meloodilise molli ehitamine või laadi määramine.
- 4) Rütmidiktaat: 4 takti õpitud rütmidel.

Suuline

- 1) Õpitud harjutuse laulmine .
- 2) Molli heliredeli laulmine.
- 3) Põhikolmkõlad duuris ja mollis.

6.4. Õppeaine nimetus: MUUSIKALUGU

Aine eesmärk

- Õppeaine eesmärgiks on toetada muusikakoolis õppija igakülgset arengut.
- Anda teadmisi muusikakunsti arengust erinevates maades läbi aegade.
- Tutvustada erinevaid instrumente, nende mänguvõimalusi.
- Tutvustada heliloojaid nende loominguga kaudu.
- Äratada huvi kaasaegsete muusika- ja kultuurisündmuste vastu.
- Anda teadmisi leksikonide ja muude teatmeteoste kasutamise kohta.

NOOREM ASTE

III õppeaasta

Muusikalugu, selle seos teiste õppeainete ja meie kultuurieluga.

Rahvalooming kui pinnas kogu järgnevale muusika arengule.

Eesti rahvamuusika, rahvapillid, pillilood, rahvatantsud.

Vanem ja uuem rahvalaul.

Sümfooniaorkestri pillid, partituur, dirigent, instrumendid väljaspool orkestri koosseisu.
Muusika väljendusvahendid, heli ja meloodia omadused, meloodia, rütm, tempo, dünaamika, register, harmoonia, faktuur, tämber.
Vokaalmuusika, lauljate tämbrid, ansamblid, koorid.
Tantsud, tantsurütmid, ajaloolised tantsud, peotantsud, tantsusüit.

IV õppeaasta

Ballett.

Helitööde ülesehitus, ühe-, kahe-, kolmeosaline vorm, variatsioonid, rondo.

Lavamuusika. Muusika sõnalavastuses.

Ooper, lasteoper, operett, muusikal.

Programm-muusika.

VANEM ASTE

V õppeaasta

Muusika areng alates keskajast.

Stiiliperioodid, eri kunstiliikide vahelised seosed.

Romaani stiil.

Gooti stiil.

Gregooriuse koraal, organum, motett.

Renessanss, ajastu üldisloomustus, pillid, tähtsamad esindajad, uued žanrid.

J. S. Bach, tema elu ja tähtsamad teosed. Inventsioonid, fuugad, HTK, kantaadid jt.

Klassitsism, ajastu üldisloomustus, tähtsamad esindajad, uued žanrid.

J. Haydn, tema elukäik ja looming.

Sümfoonia, sonaat, kontsert, kammermuusika. Sonaat-allegro vorm, rondo vorm.

W. A. Mozart, elukäik ja loominguga ülevaade. Ooperid. Reekviem.

L. van Beethoven, romantismi ettekuulutaja.

VI õppeaasta

Romantism, selle põhijooned kõigis kunstiliikides.

F. Schubert. Laulud, laulutsükliid, klaveripalad, sümfooniad.

F. Chopin, tema klaveriloomingu eripära.

R. Schumann, F. Liszt, nende klaverilooming.

Rahvusromantism

Norra muusika ja E. Grieg.

Soome muusika, seos eesti muusikaga. J. Sibelius.

Rootsi muusika. H. Alfen.

Läti muusika, Cimze seminari tähtsus eesti kultuurile.

Leedu muusika, sutartines. M. Čiurlionis.

Vene muusika areng. Toetumine rahvalaulule, romansid.

M. Glinka, tema tähtsus vene muusikale.

Võimas rühm; A. Borodin, M. Mussorgski, N. Rimski-Korsakov.

P. Tšaikovski, tema 1. klaverikontsert, sümfooniad, ooperid, balletid.

S. Prokofjev, D. Šostakovitš.

VII õppeaasta

Eesti rahvusliku muusikakultuuri tekkimine. Laulu- ja mänguseltsid, koorilaulu areng.

Esimesed üldlaulupeod, J. W. Jannsen.

Eesti rahvusliku heliloomingu teerajajad A. Kunileid, F. Saebelmann, A. Thomson, K. A.

Hermann.

Esimesed professionaalsed heliloojad: J. Kappel, M. Härma, K. Tünpuu.

A. Lätte tegevus Tartus.

Esimesed kompositsioonialase eriharidusega heliloojad R. Tobias ja A. Kapp.

Avamängud, oratooriumid.

Eesti ooperi areng.

H. Eller.

E. Tubin ja eesti balleti arengulugu.

M. Saar ja C. Kreek. Rahvaviiside arendused nende kooriloomingus, vaimulikud rahvalaulud.

V. Tormis, rahvamuusika tema loomingu.

Neoklassitsism, kollaaž, aleatoorika, dodekafoonia – uued jooned eesti muusikas ja esindajad.

A. Pärdi loomingu.

Muusika kuulamisel on aluseks eelkõige riiklikus õppekavas nimetatud teosed ja palad.

Väiksemad muudatused tulenevad kooli fonoteegi võimalustest. Kõigis tundides püütakse luua seoseid päevakohaste kultuuri- ja muusikasündmustega, eriti Eestis toimuvatega.